

POPOVNIK.

List za šolo in dom.

Izhaja 10. in 25. dan vsakega meseca, ter velja za celo leto 3 glj., za pol leta 1 glj. 60 kr. — Posamezne številke dobivajo se po 15 kr. — Na anonimne dopise se ne ozira. — Rokopisi in na oceno poslane knjige se ne vračajo. — Spisi in dopisi naj se blagovolijo pošiljati (frankirani) vredništvu (Reiserstrasse 8), naročnine, oznanila in reklamacije pa založništvu: tiskarju J. Leonu v Mariboru. — Za oznanila plačuje se od navadne vrste, če se enkrat natisne 10 kr.

Kako se naj budi in goji ljubezen do Najvišje vladne hiše, do očetnjave in domovine.

Spisal Fran Suher.

Šestleten, za šolo goden otrok, domovina, očetnjava ter „Najvišja vladna hiša“ so si tako tuji, različni in daleč vsaksebi stoječi pojmi, da je lahko misliti, ka še v tej dobi ne more biti govora o izgoji srca na zgoraj omenjeno stran duševnega bitja.

In vendar! Ako tudi hočemo naše vprašanje omejiti, tako, da mu odgovarjamo le v tem smislu, kako je samo v šoli izgojo otročjo uravnati, da bi se deci v srcu tudi blagi čuti ljubezni do domovine, očetnjave in vladne hiše razvijali — moramo le pogledati v dobo otrokovega življenja pred obiskovanjem šole; kajti v tej dobi snuje se v duševnem življenju temelj, na kojega stavi učitelj svoje izgojno poslopje. Stavitelj temu temelju pa je obitelj.

Otrok v predšolski dobi, bi rekel, še nezavedno živi in tedaj ne obraja obitelj, a že se mu vceplja od nekaj instinktivno spoštovanje pred glavarji obitelji, očetom in materjo, ako sta vedla onadva na otroka prav vpljivati; otrok obnaša se nezavedno kot ud rodbine in smeli bi reči, da že skoraj čuti vez, ki ga veže nánj. — Nobeden kraj mu ni tako prijeten, nego kraj družininega bivanja, hiša — in nobenega človeka ne ljubi tako, nego svoje domače, posebno očeta in mater.

Tu v obitelji so žive predpodobe domovine, očetnjave in vladarja; otrok pa nam predstavlja pridnega državljana, ki svojih čutov do njih ne zanemarja. V tej predpodobi, katero ima otrok pred očmi in ki mu za se prvo nezavedno ljubezen izbuja, neti se otroku že ona ognjena ljubezen, kojo bode zavedno na podlagi razuma in prepričanja do svoje domovine, očetnjave in svojega vladarja gojil, kedar bo stopil iz tesne vezi obitelji v javno življenje državljana.

Lahko umljivo je, da razmere v obitelji že v najnežnejši otroški starosti upljivajo na poznejši dušni razvitek, oziroma čutstvo državljana. — Kjer se otrok v obitelji po hudem ravnanju zoper njega srečnega ne čuti, kjer je priča prepira mej stariši, brati in sestrami, tankaj se mu ne ucepljajo dobri uzori in duh otročji mora otemneti, vez obitelji pa

mu mora biti breme, kojega bi se rad iznebil. Tako izgojen otrok pa nima v sebi kalí, ki bi se pod roko učitelja zamogla v cvet in sad blagih čutov razvijati. Poučevanje ne bode nanj tako ugodno upljivalo, kakor bi drugače moralo upljiвати, kajti neredno življenje zapustilo mu je slab vtis, ki ga spremlja skozi celo življenje. — Iz pridne obitelji pride otrok vedrega duha v šolo; ljubezen do obitelji ga spremlja, ž njo pa tudi odprto srce, ki bode vtise domovine rado sprijemalo, jo spoznavalo in če jo bode spoznalo, pozneje tudi ljubilo.

Sè šestim letom starosti odpré se v šolo stopivšemu otroku nov svet. Naloga, njemu blage čute izbujati in gojiti, deli se med obitelj in šolo. Vajnejši del pa ostane šoli, kajti ona ima v pouku več sredstev, nego obitelj, zato pa tudi lahko temeljitejše in uspešnejše deluje.

Učitelj nema sprva drugega dela, kakor otroka redú navaditi; pokazati mu je treba šolo že kmalu od najboljše strani ter mu jo priljubljeno storiti, da se bode v njej tako veselega čutil, kakor doma. Če mu je učitelj šolo tako pokazal, dal mu je v malem drug izgled — drugo predpodobo rednega življenja v domovini in očetnjavi. Ker otrok šolo ljubi, ljubil bode svoje domovje. Ni torej jednako, kako se otroku šola kaže! Veseli dnevi šole bodo odraslega spominjali na domovino; in ne le z ljubeznijo, ampak tudi s hvaležnostjo do domovine bode državljan navdan, ki je šolo ljubil in spoznal, da mu je ž njo domovina koristila. Učitelj, ki še otroka za šolo ni pridobil, storil je za njegov domoljubni čut malo; otrok pa, ki se za šolo pridobiti ne da, nikdar domovine ne bo vedel ceniti, zato jo pa tudi srčno ljubil ne bo. „Vsaj se že v malem pozna, kar v velikem velja.“

Toliko upljiva šola v obče na razvitek domoljubja otrokovega; toliko smemo o njej trditi, ako ne pretehtujemo in ne pregledujemo na drobno njene raznovrstne pripomočke in predmete, kateri so učitelju orodje, da si napravlja iz otročje duše podobo, kakor dela kipar iz surovega mramorja krasen kip.

Kakor se mora že v najnežnejši starosti otroka gledati v rodbini, da se ne vkoreninijo slabi nagoni in neplemeniti čuti, kateri bi domoljubju ne dali prostora, ravno tako mora se v tem obziru že v prvem šolskem letu delovati.

Domoljubje mora imeti svojo podlago v občnih nazorih, katere si otrok iz raznih znanosti pridobi. Ti občni nazori se snujejo skozi celo, osemletno dobo med pohajanjem v šolo v podobi splošnih, iz pojmov nastalih sodeb, ki so se vkoreninile v značaju. Pouk mora te občne nazore snovati, biti mora v obče izgojevalen. Dobro nraven in olikan človek, ki si v šoli ni pridobil le materialnega znanja, ampak se je tudi formalno naobraževal, bode ljubil svojega vladarja, očetnjavo in domovino, kajti ta ljubezen ima svoj temelj v pravej pravnosti.

A ni še dosta, da je človek dobre pravnosti. Če hočemo, da bode domovino ljubil, moramo ga učiti, jo spoznavati.

Spoznavanje domovine najbolj povspesuje ljubezen do nje. Stvar, kojo hočeš, da jo bode otrok ljubil, mu moraš pokazati. Dokler mu bodeš

sè suhimi besedami opisoval, kako lepa je cvetica, ki mu jo pred pogledom skrivaš, ne bode imel veselja. Pokaži pa mu cvetico in potem mu jo popiši, — opazil bodeš že koj začetkom, kako se mu bode radost vnela, kazal bode ljubezen do nje očitno. Duh otroka vezan je še samó na realnost. Pokaži mu tedaj zaklade domovine, njene lepe pridelke, peljiga na livado, travnik, polje in gozd, popiši mu cvetice in daj mu slušati ptičje petje; uči ga ceniti rodovitnost zemlje ter spoznavati prebivalce in njih lepe običaje, z eno besedo: odkrij mu vso lepoto domovine in videl bodeš, da jo ljubi, ker jo je spoznal!

A ni še zadosta, da otrok domovino ljubi, ne — ampak domovina postati mu mora svetišče. Sveto mu mora biti domovje, kjer se je narodil, svet kraj, kjer je svoja mlada leta preživel in sveta dežela domovina, ki ga je na prsni dojila!... S hvaležnostjo, ponosom in globokim spoštovanjem naj govori mladeneč in deklica o svoji domovini, ves čut in vse mišljenje naj bode njej posvečeno in vsa moč za njo pripravljena! Vse to je nemogoče, dokler svoje domovine ne poznamo, pa vse dosegljivo z vnetim in živim spoznavanjem. Izdajci, omahljivci in odpadniki niso znali domovine čislati, bila njim ni sveta, ljubili je niso in ne spoštovali, a vse zato, ker je niso spoznali, ali pa se jim je od-tujila.

(Dalje sledi.)

Zakaj ne dosežejo poedini, duševno normalno nadarjeni otroci predpisanega učenega smotra? Kako je pospeševati enakomerno napredovanje razreda?

Spisal Fran Jamšek.

(Dalje.)

6. Nevednost, malomarnost, včasih tudi trdovratnost in sebičnost starišev ali teh namestnikov. Akopram je od l. 1869 do l. 1875 narastlo število šol od 27 na 29, število razredov od 30 na 38, število šolarjev od 4175 na 4884 od 7144 takrat za šolo popisanih otrok v celem Brežiškem okr. glavarstvu, ki šteje kakih 46.000 prebivalcev, in če se je tudi v drugej 6letnej dobi in nadalje pri nas ne malo v povzdigo ljudskega šolstva storilo, vendar je bilo v poročilu e. kr. dež. šol. sveta za l. 1883 izkazanih 44·7 % za šolo popisanih otrok v Sevniskem okraju, kateri niso nikakoršne šole obiskovali. Moja izraza „nevednost“ in „malomarnost“ sta tedaj gotovo opravičena. „Trdovratnosti“ dokaz so brezuspešni ustmeni in pismeni opomini do starišev ali teh namestnikov. „Živim jaz brez šole, zakaj bi pa moji otroci ne“ — sliši se še zmirom tu pa tam iz ust trdovratnežev. „Sebičnost“ pa se vsaki dan potrjuje, kajti za šolo godni otroci morajo doma nadomestovati pastirja, varuško, hlapca, deklo. Sedaj v Š.-L. službojoči žendarm J. Ž. — moj nekdanji marljivi učenec iz Blance, pripovedoval mi je letos

kako se je moral v svojem času bojevati z očetom, da ga je pustil do 14. leta šolo obiskovati. Nekega šolskega popoldne bi imel že ob eni domu priti, da bi pomagal na polju. A mikavnih realij ni hotel, ni mogel zamuditi, zatorej je še le po šoli na polje tekel. Ko se pa trdemu očetu približa, loputne ta z motiko za njim, da se je komaj umaknil hudemu udarcu. No, sedaj pa je vesel, da je priliko izšolati se marljivo porabil. Sredstvo:

VI. Semestralne pridige v cerkvi, v katerih naj bi se naglašala korist vsestransko, ter bi se starišem in teh namestnikom na srce polagalo svoje otroke v smislu dotičnih šolskih postav redno in dobrovoljno v šolo pošiljati, kakor opominja Slomšek, ki pravi: „Otrok ne v šolo dati se pravi jim lep talent zakopati. Bog ga bo tirjal iz starišev rok“. In pa: Bog nas varji trojne nesreče: skopih starišev, katerim se denarjev več smili, kakor otrok, — zanikarnih starišev, kateri nimajo za otroke nobene prave skrbi, in divjake zredijo — Bog nas varji slabo izrejenih otrok, oni so največa nesreča.“

7. Revščina kot zvesta spremljevalka nevednosti in nemarnosti in to od leta do leta bolj. „Sila kola lomi“ pravi národni pregovor, in taka je tudi z ozirom na šolo. Oče in mati revna, pa polna koča otrok, hitita tedaj na delo sebi in svojim vsakdanjega kruha prislužiti. Deteta v zibelji re moreta in ne smeta brez varha pustiti, tudi svinčeta, kravšeta pa petelina ne, človeka zato najemati in plačevati ne moreta: tedaj more starejši, ki je šolar, dom varovati in to ne malokedaj. Kaj pomaga potem takemu šolarju njegova normalna nadarjenost? Občine, ki so poklicane v takih slučajih pomagati, pa že tako komaj svoja težka bremena prenašajo. „Kjer nič ni, še cesar zgubi.“ Sredstvo:

VII. Prostorni šolski vrtovi in kmetijski napredivalni tečajji, da se bodoči kmetovalec nauči polje, vinograd, sadunosnik, hmeljnik i. t. d. racijonelno obdelovati ter zemljo osposobiti več in boljših pridelkov donášati, ter tako našemu kmetskemu ljudstvu do boljšega gmotnega stanja pomagati. Dalje pa bi predlagal nekaj novega: Naj bi se ustanovila postavnim potom v vsakem šolskem okraju po jedna z dotično šolo združena „uzorna šolska kmetija“, če tudi majhna. Za tako recimo „uzorno šolo“ mogli bi prositi le učitelji, kateri so vsestransko, tudi v pospeševanju kmetijstva odlični izkušnjiki tedaj vredni najboljših službe. V to bi se odločile le večrazrednice, kajti z vsako tako uzorno šolo združen bi moral tudi biti kmetijski napredivalni tečaj, kjer je pa treba več učiteljev.

8. Prevelika oddaljenost od šole. Koliko je šolarjev, ki grejo po zimi z dnevom vred v šolo, z nočjo vred pa pridejo oslavljeni in utrujeni domov! Drugi dan takisto — i. t. d. dan na dan, mesec na mesec. In ko bi še bili vsi dobro obuti, toplo opravljeni in s hrano dovolj preskrbljeni! A v tem oziru prevladuje pri nas ubožstvo. Ako pride otrok od daljne, vmes čestokrat tudi nevarne poti utrujen v šolo, potem se ne more poprijeti uka z ono gorečnostjo, katera je pogoj uspešnemu

napredovanju. Duh bi bil še znabiti voljen, a razvijajoči se život je oslavljen. Marsikateri solarček prehodi v šolo in iz šole po 3 in še več ur pota, da mu potem doma časa zmanjkuje učiti se in nalogo zgotavljati. In kako premrli pridejo taki otroci o hudej zimi v šolo! Koliko na boljem so v tem otroci v bližini šole. Sredstvo:

VIII. Naj se ustanovijo nove šole tam, kjer je nad 40 za šolo godnih otrok, ki pa imajo čez jedno uro do sedanjše šole.

9. Prezgodnja upeljava nemščine v naše šole in pa, da smo z ozirom na ta predmet še zmirom brez normalnega učnega načrta. — Še predenj zna otrok gladko slovensko brati in pravilno pisati vpregamo ga že v drugi deželni jezik. S tem ga nekako zmešamo, rekel bi, zmedemo. Mesto mu koristiti, škodujemo mu na telesu, še bolj pa na duhu. Slavni naš Slomšek pravi: „Dokler otrok v domačem jeziku dobro vaje nuj, se nemškega težko uči in hitro pozabi; ne zna nemščine in ne slovenščine; takemu je šola izgubljena in potraten otroških let zlati čas..... Šole so nam potrebne, to lahko vsak spozna; ali kdor le po nemški besedi šole ceni, se močno goljufa.....“ Obojestranska prenapetost — prezgodnja upeljava nemščine kakor tudi odločno odbijanje tega predmeta iz slovenskih šol bi znalo biti pri današnjih razmerah na Spodnjem Štajerskem enako škodljivo; extrema se dotikata in ne prinašata nikdar kaj prida. Sredstvo:

IX. Naše ljudske šole naj se le modro — tedaj brez ozira na politično valovje — z nemščino obremenijo in slavni c. kr. dež. šol. svet naj izda prej ko prej nadrobni učni načrt za ta predmet šolam se slovenskim učnim jezikom. Zadnja konferenca Ljubljanskih pedagogov zadela je v tem oziru, kolikor se meni dozdeva, srednji, tedaj najboljši pot, ki bi znal služiti našim večrazrednicam v posnemo. Za tri- oziroma dvorazrednice treba bi bilo oni petrazrednicam namenjeni učni načrt za nemščino se ve da nekoliko skrajšati, — na jednorazrednicah pa naj bi bila nemščina prostovoljni, predmet v posebnih urah, ozir. oddelkih brez prikrajšanja obveznim predmetom po normalnem učnem načrtu odmenjenih ur, katere so vsled poludnevnega pouka že itak skrajšane: pri spodnji skupini od 22 na 14, pri zgornji skupini od 28 na 17 ur na teden. Za to naj bi se dotični učitelj vsako leto po razmeri števila ur posebej remuneriral.

10. Prenapolnjeni razredi. Še l. 1875 prišlo je povprek na jedno učno moč šolarjev: V Sevniskem okraju 94, v Kozjanskem 161, v Brežiškem 173! Le vprašajte n. pr. g. Bezenška v Podsredi, g. Weberja v Zabukovji, ali pa g. Kramarja v Kapelah, koliko otrok da štejejo njihove jednorazrednice z poludnevним podukom. Ker ima jeden učitelj po 170, po 230, po 280 šolarjev in poleg tega še znabiti v tesnej, zaduhlej sobi z nikakor prikladnimi klopmi podučevati, tam pridejo posamezni učenci redkeje na vrsto in tako se lahko zgodi, da se ta ali oni zane-marjenega ter sebi prepuščenega čuti. Posledica temu znala bi biti: pojemanje gorečnosti pri učenju. Sredstvo:

X. Kjer so razredi prenapolnjeni, naj se šole razmerno razširijo. Ako se to zgodi in pa po potrebi novih šol ustanovi, potem bo v obče, zlasti pa v teh treh okrajih treba ne 50, ampak 80—100 učnih moči in število normalno nadarjenih otrok z nepovoljnimi napredovanjem se bo kmalu skrčilo.

11. Slabi učitelj, tedaj pomanjkljivi pouk. Ako je učitelj mlačen, nedosleden, pristransk, njegov pouk površen, njegova disciplina slaba; potem se lahko zgodi, da tudi normalno nadarjeni šolarji le počasno, nepovoljno napredujejo. Kakoršen učitelj, takošni šolarji. — Sredstvo:

XI. Dobri marljivi in navdušeni učitelji. Učitelji pa so navadno taki, kakoršno je učiteljišče. Je to vsestransko uzorno odgojevališče mladih učiteljev, potem bode vse, naj si bo duševno, telesno ali moralično manj sposobne gojence o pravem času iz závoda odpravilo, naj si gredó iskat svojim zmožnostim primernejšega kruha, kajti za mladino, za šolo je le najboljša zadosti dobro. Boljše nobeden, kakor pa slab — učitelj. Učiteljiščem pa, ki so vsestransko na dobrem glasu, ne bo nikdar manjkalo vrlih gojencev. Le dobri, marljivi in za svoj stan navdušeni učitelji so nam porok dobrih šol, dobrih ljudi, tedaj boljših časov.

12. Prevelika popustljivost od strani šolskih oblastev. Ako bi na pr. šolsko obiskovanje nadzorovali okrajni šolski sveti in bi ti kmalu v začetku šolskega leta znane najhujše nemarneže kaznovali, bilo bi šolsko obiskovanje gotovo na boljšem, kakor pa je tu in tam pod nadzorništvom krajnih šolskih svetov. Znalo bi se potem zgoditi, da je med kaznovanimi celó dotični načelnik krajn. šol. svetovalstva! Sredstvo:

XII. Šolska oblastva naj tirjajo z večjo strogostjo, da se bodo povsod in vsikdar dane šolske postavbe tudi izpolnjevale v blagor rodovinom, občinam, deželam in celej državi.

Kronika

ljudske učilnice pri D. Mariji v puščavi.

(Nadaljevanje.)

1883.

Okrajni glavar pl. Pavič.

Početkom meseca aprila odšel je okrajni glavar in predsednik okrajnemu šolskemu svetu pl. Pavič kot dvorni svetovalec v Zader. Ta mož si je s svojim priljudnim vedenjem, nepristranskim postopanjem in strogo pravicoljubnostjo pridobil občno spoštovanje v vseh, zlasti v šolskih krogih. Za šolo in nje napredek se je jako zanimal ter je tudi v dveh letih, kar je bil v Mariboru, mnogo storil za prosep in povzdigo šolstva, s čemur si je v mariborskem okraji prav znatnih zaslug pridobil.

Pavič je šole tudi sam obiskoval ter se je tako o delovanju in napredku posameznih šol sam prepričal. Najti dobro šolo, bilo mu je, tako se je sam izrazil, največje veselje. Tukajšno šolo je sè svojim pohodom počastil meseca junija 1881 l. V čast šoli bodi rečeno, da se je Pavič proti načelniku kraj. šol. sveta in še proti drugim prav pohvalno o njej izrazil.

Odhod Pavičev od tod se je občno obžaloval. Njegovim naslednikom imenoval se je pl. Hein, bivši okr. glavar v Radgoni.

Pouk.

Poučevalo se je vse leto celodnevno v vseh po zakonu predpisanih predmetih. —

Učiteljstvo se je kolikor je bilo mogoče trudilo, da je svoje težke dolžnosti natančno in vestno izpolnjevalo. Da je postavnim tirjativam tudi zadoštilo, to svedoči zapisnik, ki se je zapisal dné 18. julija, ko je nadzornik Fr. Robič šolo nadzoroval.

Za šolo sposobnih otrok je bilo 139, in sicer 70 dečkov in 69 deklet. Od teh jih je 100 šolo redno in pridno obiskovalo, drugi pa bolj ali manj neredno. V poletnem tečaju jih je bilo 6 šolsk. obiskovanja oproščenih.

Radi malomarnega pošiljanja otrok v šolo so se 4 stranke deloma v denarjih deloma z zaporom kaznovale.

Telovadilo se je kakor dosihdob na cerkvenem prostoru.

Jako vrlo je to leto napredovala sadjereja. V tem predmetu so se poučevali vsi dečki drugega in večji prvega razreda. Pouk je bil teoretičen in praktičen. Zadnjega je jako podpiral l. 1882 ustanovljen šolski vrt.

Vsa povrtna dela opravljali so učenci sami in sicer dečki in dekleta.

V vrtu je letos 400 požlahtnjenih dreves, 1200 za požlahtnjenje sposobnih pikiranih divjakov, in čez 2000 iz semena zraslih dreves.

Še bolj veselo je pa to, da se je sadjereja ravno po pouku v šoli po celi župniji začela prav veselo razevitati in širiti. Večina učencev si je doma že napravila gredice, v katere so se posejale sadne peške; nekateri osnovali so si že tudi lepo zagrajene drevesnice. Upati in pričakovati je, da se bode njih število v prihodnje zdatno pomnožilo.

Nadučitelj pa je napravil še drugo drevesnico, tam, kjer jo je v svojem času imel V. Kocmut. To pa zato, da se bode zamoglo v kratkem več dreves odgojiti, za kar ima šolski vrt premalo prostora.

Visoko ministerstvo za poljedelstvo pa je nadučitelju za nja marljivo in uspešno delovanje v kmetijstvu pripoznalo 25 fl. av. v. nagrade.

Dne 2. maja

sprejela se je v državnem zboru na Dunaju šolska novela, s katero se neka-tera določila zakona z dné 14. maja 1869 l. izpremenijo.

Važni ukrepi kraj. šolsk. sveta.

Krajni šolski svet je imel tekom leta dve seji. V vsakej se je stavil in sprejel prav važen nasvet.

V seji dné 26. januarja se je po nasvetu nadučiteljevem ukrenilo, da se v napravo šolske knjižnice dovoli poseben znesek. Za ta znesek omislila se je omara za knjige. Družbi sv. Mohora v Celovcu pa se je poslalo 15 gld. s prošnjo, da se „Učilnica pri D. Mariji v puščavi“ za vse čase vpiše mej njene ude, kar se je dné 1. julija tudi zgodilo. *) Šolarska knjižnica se bode odsihdob, ako ne z drugimi vsaj z Mohorskimi knjigami pomnoževala.

Ob enem je šolsko vodstvo pri odboru družbe sv. Mohora vložilo prošnjo, da prepusti šoli nekoliko svojih še ne razprodanih knjig. Družbin odbor je to prošnjo uslišal, ter je šoli poslal precejšno število bukev. Nekoliko sta jih pa šoli darila nadučitelj in župnik Jožef Sorglechner. Tako se je to leto ustanovila šolska knjižnica, katere odsihdob še ni bilo. **) Število knjig v šolski bukvarnici znaša letos 50 zvezkov.

Ravno tako imeniten je tudi ukrep šolsk. sveta v seji 18. septembra.

Pouk jako ovira pomanjkanje potrebnih šolskih reči v rokah učencev. Da bi se temu prišlo v okom, sklenil je šolski svet, da bode odsihdob na svoje troške kupoval večino za šolo potrebnih reči in sicer za vse učence. Ta sklep bode pouk gotovo jako podpiral in pospeševal.

Šeststoletnica.

Spomin, da so deželi Štajersko in Kranjsko že 600 let pod vladno slavne habsburske rodovine se je tukaj prav lepo in dostojno obhajal. Potrebni denar zbiral se je po prostovoljnih doneskih in da si je župnija mala, se je vendar v kratkem toliko nabralo, da se je zamogla slovesnosti prav primerna veselica prirediti.

Med otroci pa je zavladalo yeliko veselje, ko so slišali, da se namerava napraviti veselica. Takoj so začeli viti vence, s katerimi so okinčali cesarski podobji, zastave in tudi sebe.

Ko je napočil 2. dan julija, prihajali so otroci že za rana v šolo, vsi praznično oblečeni, dekleta deloma bela in z venci na glavi, dečki pa s šopki na prsih okinčani.

Ob osmi uri podali smo se v cerkev, kjer je župnik J. Sorglechner služil slovesno sv. mešo. Otroci pa so prav lepo peli cesarsko in zahvalno pesem. Tudi mnogo župljanov je bilo v cerkvi navzočih.

Po sv. meši postavili so se otroci pred šolo, kjer so se uredili. Dečki nositelji zastav, 3 štajerske, 2 habsburški in 1 avstrijska, imeli so poprek čez ramo pripete vence. Ravno tako je bil okinčan tudi učenec (Henrik Karničnik) ki je nosil na visokem drogu „cesarsko darilo“ v vencu viseč lepo obrobjen tolar v vrednosti dveh goldinarjev.

*) Dotično podobo „sv. Mohorja in Fortunata“, s podpisi družbenih odbornikov hrani v lepih okvirih šola.

**) Slov. Matica je po svojem predsedniku dné 17. jul. 1874 šolski bukvarnici poslala 11 knjig različne vsebine. Od teh knjig ni sedaj ni duha ni sluha. Vsa moja izpitovanja po knjigah ostala so brez uspeha. Nekaterim se še celo ni vredno zde'o na moja vprašanja odgovoriti. Brezvestno je šolsko lastnino, kakor knjige, listine, razna pisma, šol. izkaze itd. zavleči ali si jih celo osvojiti, kar se je žalibog tukaj zgodilo. Vsakega učitelja bodi dolžnost, da strogo pazi, na vse, kar pripada šoli v last, kar se pa žalibog tudi ne godi dovolj vestno. Tudi šol. oblasti se na vse to premalo ozirajo.

Belo oblečena, z venci in šopki mično okinčana dekleta vzela so na svoje rame na krasno ovenčanih nosilih cesarski podobi. Druge, ki nosile so spominsko podobo, visečo na lepo okinčanej palici; srednja — Neža Ladinik — nosila je podobo, ob desni in levi pa sta jo spremljali dve tovaršici držeči konca lepega od vrha do tal visečega venca.

Ko je bilo vse v redu, se zapoje še enkrat cesarska pesem. Potem v lepem sprevedu odrinemo proti A. Gassnerju, načelniku šolsk. sveta. Od tam smo šli skozi vas, dalje po travniku do tovarnice in zopet nazaj. Celi pot spremljal nas je harmonist, kateri se je bil nalašč v ta namen najel. Ob 10. uri dospeli smo nazaj k Gassnerju.

Cesarski podobi obesita se na steno, zastave pa vtaknejo v zemljo ob robu prostora, na katerem se je vršila veselica.

Preden se začne veselica, učenci še enkrat razoglavi zapoje cesarsko pesem.

Ko si otroci nekoliko odahnejo, s kruhom in pijačo okrepčajo, prično se igre. Ubijali so lonce, skakali v vrečah, igralo kolo i. t. d.

O 12. uri posedejo se vsi okolo miz ter se z juho in telečjo pečenko pogosté.

Po dokončanem obedu pričela se je hoja po drevesu. Olupljeno smrekovo drevo se je tako poševno položilo, da je bilo ob rtini v zemlji pritrdjeno, vrh pa mu je bil poln pomeranč, fig, shrambic, robeev in raznih drugih reči. Kdor je srečno prišel do vrha, smel je eno reč vzeti. Koliko je bilo smeha, kadar je kateremu spodrknilo, koliko veselje tistega, ki je srečno kaj dobil. Vrh pa je tako polagoma zgubil svoje dragocenosti.

Na to se vstavijo učenci v krog in župnik J. Sorglechner razdeli med nje 100 slavnostnih knjižic „habsburški rod“. Potem pa povzame nadučitelj besedo ter v kratkem razloži pomen današnje veselice. Priredili smo, pravi, današnjo slovesnost, v spomin 600letnice preslavne habsburške vladarske hiše, kakor naši prededji, ki so polnih 600 let s presvitlo vladarsko hišo v neomahljivi zvestobi žalost in veselje delili, tako hočemo storiti tudi mi njih potomci. Zlasti pa je danes tudi naš namen, da tem potom tudi že v mladini vzbujamo pravo, odkritosrčno ljubezen do presvitle vladarske hiše, da bode tudi ona pripravljena za njo darovati vse, kar ima, blago in kri.

Pa še drugi način je, s katerim nam je možno oslavit našo deželo in s tem tudi njenega vojvoda presvitlega cesarja. To se bode zgodilo, ako deželo polagoma spremenimo v lep sadovni vrt, kar bomo dosegli po skrbni in marljivi gojitvi sadjereje. Da bi pa tudi mladina zgodaj začela v to svrho delovati, da bi več veselja do sadjereje dobila, zato bodo tisti učenci, ki kažejo posebno veliko veselje do te tako lepe in koristne stroke kmetijstva, prejeli cesarsko darilo. Prvi, ki to darilo dobi, je učenec Fr. Witzman.

Po teh besedah vzame šolski načelnik Anton Gassner tolar, ter ga dotičniku na prsa pripné.

Nadučitelj pa učence še enkrat opominja, da se za to častno darilo vsak kolikor je le mogoče poganja ter končno trikrat zakliče: „živio! cesar in vsa habsburška rodovina“, kar so tudi vsi navzoči storili.

Ob 4. uri popoldne odpustili so se otroci domov. Drugi gostje pa, katerih se je bilo mnogo zbralo iz bližnje okolice in iz trga sv. Lovrenca ostali so do poznega večera vkupaj ter so se prav dobro imeli.

Tako je minul ta dan, na katerega se bodo gotovo vsi navzoči, otroci še v poznih letih, z veseljem spominjali.

Izmej časnikov sta to veselico opisala „Marburger Zeitung“ z dné 8. jul. 1883 štev. 81 in pa „Slov. Gospodar“ z dné 12. jul. 1883 štev. 28 stran 228. Dotični številki imenovanih listov hranita se v šolskem arhivu.

Razne stvari.

To leto prišla je šola dve prav lepi in okusni podobi „Njih Veličanstev cesarja Franca Jožefa I. in cesarice Elizabete“ v širokih, pozlačenih okvirih. Prepustil jih je vodja fabrike za srpe za mali znesek 4 gld.

Podoba „Rudolf Habsburški“ podeli svojima sinovoma Štajersko in Kranjsko“ omislila se je v vedni spomin šeststoletnice Habsburžanov.

Slika „Nadvojvoda Ivan“ podaril je šoli okrajni šolski svet.

Učila se letos niso nikaka kupila. Le podobo, katera ti kaže načine, kako je cepiti drevesa je šoli poklonila štajerska kmetijska družba.

Malo zbirko kamenov, kakeršnih je v tej okolici najti, napravil je nadučitelj.

Rojstni dan Njih Veličanstva cesarja 18. avgusta in pa god cesarice Elizabete sta se po navadi obhajala.

Dné 9. julija, ko je Njih Veličanstvo cesar Franc Jožef I. sè svojim najvišjim pohodom Maribor počastil, ni bilo ponka. Mnogo ljudi, med njimi učitelji in dosti učencev podalo se je v Maribor Njih Veličanstvo pozdravit.

Šolsko leto se je sklenolo dné 20. marca, pričelo pa dné 27. marca.

Ob sklepu prvega polletja dné 12. septembra bila je skušnja, pri katerej je bil navzoč načelnik šolsk. sveta Anton Gassner, dr. Jožef Pajek, gimn. profesor v Mariboru, župnik in drugi.

Počitnice so trpele od 12. septembra do 3. novembra, s katerim dnem se je pouk zopet pričel.

Visoko ministerstvo za uk in bogočastje je letos odredilo, da ima v prihodnje vseh vernih duš dan (2. nov.) biti pouka prost.

Dné 7. maja je tukaj birmoval lavantinski škof, radi česar ta dan ni bilo pouka.

Za šolske potrebe se je letos porabilo 222 gld. 13 kr,

(Dálje prih.)

Letošnji občni zbor slovenskega učiteljskega društva in „Narodne šole“ v Ljubljani.

V četrtek 11. dne t. m. dopoludne se je vršil v telovadnici mestne šole na Cojzovi cesti občni zbor slovenskega učiteljskega društva. Navzočih je bilo do 60 učiteljev, nekateri tudi iz Spodnje Štajerske in iz

Hrvatske (gospoda učitelja Tomšič in Hakel), potem profesorja Senekovič in Šuklje. Predsednik, šolski vodja g. A. Praprotnik, srčno pozdravi društvenike slov. učiteljskega društva, katero je letos doživelo svoje 16. leto. Društveni odbor se je tudi pretečeno leto trudil izvrševati lepo društveno nalogo, da duševno podpira slovensko ljudsko šolstvo. Če se tudi društvo ne bavi z politiko, se je vendar vselej iskrenoanimalo za to, da narodna ravnopravnost tudi v slovenski ljudski šoli in posebno v izobraževaliških za učitelje in učiteljice postane resnica. Odbor je zaradi tega delal na to, da se učni načrti in navodi z ozirom na novejša zakone in ministerijalne naredbe ter oziraje se na vsakdajne potrebe v kranjskih ljudskih šolah, prenaredé in uravnajo.

Odbor je tudi sprejel sledeči predlog: „Slovensko učiteljsko društvo pritrjuje sklepom uradne konference mestnega učiteljstva v Ljubljani z dné 29. maja t. l. o nasvetih za prenaredbo učnega črteža v peterorazrednih ljudskih šolah in o nasvetu, da naj se drugi deželni jezik (pri nas nemški) začenja poučevati še le tretje šolsko leto!“ Društveni odbor je temu, na podlagi vseh pedagogičnih pravil narejenemu sklepu veselo pritr dil, in to tembolj, ker ga je uže davno imel v svojem programu. Predsednik obžaluje, da nima društvo obilnejših materialnih močij, da bi po vzgledu hrvatskega pedagogičnega društva delovalo tudi na literarnem šolskem polju. Predsednik se potem spominja umrlega knozoškofa dr. Pogačarja, kateri je bil velik prijatelj šole in podporni ud društva. Konečno izreka predsednik v imenu odbora zahvalo vsem rodoljubnim učiteljem in učiteljicam in drugim prijateljem, ki društvo podpirajo.

Tajnik g. Govekar je kratko poročal o odborovem delovanju. Odbor se je vedno trudil, da dela z družinimi močmi za blagor mladine, za srečo družine, za blaženost domovine, cerkve in države, sploh za zboljšanje človeštva. V tem zmislu je in bode se društvo ravnalo po svojem gáslu: „Narodna omika na krščanski podlagi“. Tudi za zboljšanje materialnega stanja učiteljstva je društvo skrbelo ter v ta namen na dotične kraje večkrat trkalo. Ako se tudi ni mnogo doseglo, je volja vendar bila dobra. Med mnogimi drugimi stvarmi se je odbor zeló trudil, da bi se na občno željo izdal težko pričakovan „Učiteljski imenik“. V to svrho so bili naprošeni gospodje Predika, Žumer in Lapajne, da bi priredili nabrano gradivo in za tisk pripravili.

Imenik je sedaj v rokopisu dovršen; ako bode tisk redno napredoval, pride imenik ob novem letu na svetlo. Konečno pozivlja g. tajnik društvene ude, naj skupno delujejo za napredek šolstva in učiteljstva v blagor milemu slovenskemu narodu, ter v srečo in slavo ožje in širje domovine. — Poročilo tajnikovo zbor pohvalno odobri. — Blagajnik g. Tomšič poroča o denarnem stanju društva. Udov je bilo 141. Umrli sta dva uda, ljudski učitelj g. Stuhec na Štajerskem in profesor Škaberne v Kranju. Dohodki društveni so znašali 225 gld. 42 kr., troški pa 129 gld. 36 kr., tako da je ostalo v blagajnici 96 gld. 6 kr. Največ troškov je bilo se vé da za vzdrževanje društvene sobe, a ljubljanski gospodje učitelji, ki sobo najbolj rabijo, bodo posebno zložili neko svoto denarja kot prinesek k najemnini za sobo. Za pregledovalce računov se izvolijo gg. Potočnik, Kovšca in Levičnik.

Sedaj so na vrsto prišli posameznih udov predlogi, kateri so se naznanili društvenemu odboru o pravem času. Predlogi, kateri so enolični, prišli so prvi na vrsto. Tako v prvi vrsti predloga g. učitelja Ranta in g. vodje Lapajnet, naj se uroči deželnemu zboru kranjskemu po posebni deputaciji do g. dež. glavarja prošnja, da se dovoli učiteljem na jednorazrednicah službena doklada in naj se petletnice učiteljev računajo

po 10% od plače, katero uživajo. Predsednik g. A. Praprotnik opomni, da se je slovensko učiteljsko društvo že večkrat obrnilo s tako prošnjo do slav. deželnega zbora krajskega, a dosedaj žalibog brez vspeha.

Predlagatelj g. vodja Lapajne opomni, da kranjski učitelji zopet trkajo, naj bi jim slav. deželni zbor kaj dovolil, ne da bi bili nadležni, ampak ker so potrebni, ko so vender njih kolegi v sosednih deželah v boljšem položaju, na Štajerskem so plačani zelo dobro, na Koroškem boljši ko na Kranjskem, in da se na Primorskem ljudskim učiteljem v nekaterih ozirih bolje godi. Kar se tiče funkcijske doklade za učitelje na enorazrednih ljudskih šolah, bi se ta pač lahko dovolila, ker imajo ti učitelji dokaj posla, nič menj ko vodje na večrazrednih ljudskih šolah.*

Na Koroškem imajo učitelji na jednorazrednicah 30 gld. funkcijske doklade na leto, kaj bi obremenilo deželni šolski zaklad kranjski, ko bi se tem 100 učiteljem, več jih itak ni, dovolilo po 25 gld. funkcijske doklade na leto. Gosp. Lapajne potem razpravlja obširneja določila za plače po takozvani Vesteneckovi noveli, ki so ljudskim učiteljem sicer ugodnejša, a vender ne še taka, kakersnih bi želeli. Tedaj naj bi se v deželnem zboru kranjskem sklenilo, naj se dotična določba šolske postave tako interpretira, da dobijo ljudski učitelji 10% petletne doklade od plače, katero uživajo. Prošnje te pa naj bi odbor izročil g. deželnemu glavarju grofu Thurnu in čestitim članom finančnega odseka deželnega odbora posebej.

Gosp. profesor Šuklje pravi, da hoče pristaviti nekoliko opazek k predgovornikovim besedam, in to v prvi vrsti zaradi tega, ker je o stvari, o kateri se vrši razgovor, jako dobro informiran. Govornik pravi, da ima referat o normalno-šolskem zakladu v finančnem odseku, katerega član je on, in njemu bodo v roko prišle tudi prošnje gg. ljudskih učiteljev kameniškega, črnomaljskega in krškega okraja, katere naglašajo jednake težnje. kakersne se v predlogih današnjega zbora izražajo.

Njegova sveta naloga bode, zastopati ideje in želje ljudskih učiteljev v finančnem odseku deželnega zbora, v narodnem klubu in v deželnem zboru samem. Treba pa je odločno izpovedati, da se stavijo izvršitvi teh želj velike zapreke, in za letos je pač malo upanja, da bi se tem željam ugodilo. Po § 30 šolske postave, katerega Vesteneckova novela ni spremenila, ima učitelj pravico zahtevati za petletnico le „10% des mindesten Jahresgehaltes“ in treba tedaj nove postavne novele, da se ustreže želji, izraženi v prošnji. Kar se tiči funkcijskih doklad za učitelje na enorazrednicah, pravi gosp. Šuklje, bode gotovo vse storil, da iste učiteljem pribori. A finančjalni položaj kranjske dežele je neugoden, v tem ko je finančjalno stanje na Štajarskem jako ugodno, in tudi na Koroškem ugodnejše kakor pri nas. A jasno je, da se tem učiteljem krivica godi, kajti ti imajo mnogo težav uže s tem, ker morajo poučevati otroke razne starosti in tedaj delovati s tem večjim naporom, za to pa tudi več storijo v povzdigo ljudskega izobraženja. A dvojljivo je, če se bode letos kaj doseglo, ker je mnogo ovir. Enorazrednic je 162, tedaj bi iznesla svota 4082 gld. Skrajni čas pa je, da dobi Krajnska nov šolski zakon, kajti toliko imamo sedaj postav in novel, da bi moral biti oni, kateri bi se hotel spoznati, dober jurist. Saj je segal mož, o katerem bi se po njegovem poslu misliti moglo, da je dobro poučen, po določbah zakona, katerega je Venesteckova novela razveljavila. Tudi je treba popraviti nedostatnosti Vesteneckove novele z 9. marcija 1879. leta, kajti po odstotkih se ne more nikoli doseči, da bi bile plače učiteljev primerno razdeljene. Govornik pravi, da izdeluje načrt treh novih šolskih zakonov, a do letos jih ni mogel zvršiti, kajti delo je ogromno, ker pregledati treba 50 do 60

šolskih zakonov raznih dežel. A do drugega zasedanja deželnega zbora bode delo izvršeno in tedaj pa se bode za učitelje tudi kaj storilo v materialnem oziru. Do tja pa priporoča gosp. Šuklje učiteljem potrpljenje.

Predsednik gospod Praprotnik izreka gosp. Šukljeju zahvalo.

Gosp. Lapajne pravi, da misli, da po izjavah gospoda predgovornika vendar ne umakne svojih nasvetov, na kar gosp. profesor Šuklje opomni, da ni imel namena ugovarjati, in da pritrdi vsem naporom gg. učiteljev v tej zadevi.

Gosp. Bahovec pa nasvetuje, naj bi se za letos opustila prošnja na deželni zbor. Ta predlog pa se ne vzprejme, pač se odobrijo Lapajnetovi predlogi.

Gosp. Lapajne nadalje predlaga, naj se izreče sl. naučnemu ministerstvu za dobre nove slovenske čitanke in slovnice zahvala društva ter naj se naprosi, da ukaže okrajnim nadzornikom po spodnjem Štajerskem in Koroškem, naj iste tudi v ljudske šole uvedó, ker tam so nemške knjige bolj priljubljene nego slovenske in celo še od privatnih založnikov.

Gosp. Žumer opomni, da okrajni šolski nadzornik nima nič zaradi knjig določevati, tedaj naj se predlog spremeni, da se v tej zadevi stavi prošnja do šolskih oblastev. Predlog se potem s popravkom Žumrovim vzprejme. Potem se vzprejme še predlog g. Ranta, naj bi se učiteljem štela vsa leta po dovršenem izpitu v pokojnino in naj bi se svota za šolske potrebe uročile učiteljem. Slednjič se je še vzprejel predlog, da bi šolske počitnice bile isti čas kakor v mestih in trgih tudi v ljudskih šolah.

Gosp. predsednik Praprotnik se potem spomina lanskega bivanja Nj. veličanstva cesarja v Kranjski ter zakliče trikrat „živijo“ in „slava“ vladarju, in z njim zaklicali so tudi navzočni učitelji navdušeno.

S tem je bil zbor končan, in pri skupnem obedu v čitalnici glasile so se krepke napitnice na zasluženega predsednika, na štajerske in hrvatske učitelje, in razlegale so se krasne pesni g. Razingerjevega kvarteta.

Po dokončanem obedu podalo se je učiteljstvo k gosp. orgljarju Goršiču in si ogledalo nove borovniške orglje, izdelane na stožce. Orglje imajo izvrstno intonacijo in prav točno odgovarjajo ter delajo čast izkušnemu mojstru.

Telegrama sta občnemu zboru došla dva, s Štajerskega in Novega Mesta.

V odbor so bili voljeni *per acclamationem* gospodje: Andrej Praprotnik (predsednik), J. Predika (podpredsednik), J. Tomšič (blagajnik), F. Govekar (tajnik), Anžlovar, Brezovnik, Lapajne, Stegnar in Žumer.

Tudi občni zbor društva „Narodna šola“ 10. dne t. m. je bil jako dobro obiskan. Predsednik g. Stegnar poročal je o delovanju v preteklem dvanajstem društvenem letu. Iz tega poročila posnemamo, da je bilo v tem letu več udov, kakor v pretečenem, namreč 119 (ustanovnikov, učiteljev in šol). Tudi promet je bil veliko večji. Izmed dobrotnikov je posebno imenovovati založnika Grabbauerja, ki je poleg nizkih cen še po vrhu društvu poklonil okolo 4000 pisank; potem gg. Kalistra v Trstu, dr. vit. Močnika, učitelje radovljiškega okraja in kranjsko hranilnico. Društven odbor ostane dosedanji, namreč gg. F. Stegner (predsednik), A. Praprotnik (podpredsednik), M. Močnik (blagajnik in tajnik), J. Borštnik,

F. Govekar, H. Podkrajšek, F. Praprotnik, J. Tomšič, A. Žumer. Posebni nasveti so se stavili in vzprejeli: 1.) H. Podkrajšek: društvo naj skrbi za izdavo knjig za otroške knjižnice; 2.) Levičnik: družba sv. Mohora naj se naprosi, da vsako leto poleg družih knjig izdá tudi malo knjižico za otroke in otroške knjižnice; 3.) Fr. Govekar: g. dr. Fr. vitez Močnik naj se imenuje častnim udom; 4.) A. Žumer: g. F. Stegnar naj se kot ustanovitelj in duša tega društva imenuje častnim udom; 5.) M. Kos: gg. okr. šolski nadzorniki naj se naprosijo, da učitelje in druge za šolo vnete ljudi nagovarjajo k pristopu k temu društvu. Lj. L.

Dopisi.

Iz Maribora. Letošnja uradna učiteljska konferenca za mariborski, sv. lenartski in slov. bistrički okraj se je vršila 4. dne t. m. v poslopju tukajšne višje realke pod predsedništvom e. kr. okr. šolsk. nadzornika g. Fran Robič-a. Vdeležilo se je 99 rednih udov in trije gostje. 2 učitelja in 1 učiteljica so svojo neprisotnost opravili.

Gospod predsednik je zborovanje točno ob 8 zjutraj otvoril s kratkim pozdravom do navzočih in si slivniškega nadučitelja g. Jože Tribnik-a svojim namestnikom izvolil. Zapisnikarjema sta se enoglasno pr acclamationem volila gg. Jože Fistravec in Sim. Vihar.

I. Iz sedaj sledečih opazk g. nadzornika je povzeti, da se zunanje razmere šolstva v teh okrajih niso kaj spremenile, razun da se je dovolila razširitev šole v Studencih v trirazrednico, da so se pri nekaterih šolah vredili šolski vrti in se je umislila tu pa tam primernejša šolska priprava. Tudi zbirke učil in šolske bukvarnice so znatno obogatele. Glede delovanja učiteljstva pa predsednik radostno priznava, da večina učiteljev vestno svojo nalogo izvršuje in navode šolskih oblastev točno izpolnoje. V odgojevalnem oziru poudarja in razmotriva govornik te le glavna načela ter jih priporočuje učiteljstvu kot vodilo pri važnem vzgojevalnem poslu: 1. Učitelj naj tirja od učencev pokorščino; 2. naj gleda na strogo privado; 3. naj nasprotuje glavnim trem sovražnikom npravnega značaja: lenobi, lahkomiselnosti in laži; 3. naj sam sebe premaguje in ne dá prevladati strastem; 5. naj se ozira na individualito učencev.

Dalje poudarja g. predsednik poučne vspehe z ozirom na posamezne učne predmete in vpleta mej svoje opazke izyrsne pedagogično-didaktične pravila in resnice, katere učiteljstvu kot vodilo pri daljnem poslovanju priporočuje. Sploh pa se g. nadzornik o poučnih vspehih na tukajšnih šolah prav povoljno izraža ter konča — opominjaje učiteljstvo k vednemu zvestemu izpolnjevanju svojih dolžnosti — svoj zanimljivi in podučljivi, čez pol ure trajajoči govor.

II. Ravnatelj sadje- in vinorejske šole, g. H. Kallmann, zdaj predava v kratkočasnem zelo zanimljivem govoru o pospravljanju, shrajevanju in prodaji sadja ter nam pokaže mnogo priprav za ta namen, od katerih pa le nekatere kot praktične priporočuje. Z burnimi „bravo“ in „živijo“ klici se zahvalijo navzoči spretnemu govorniku in strokovnjakov za res podučljivo in interesantno razpravo.

III. Ker se je kazalee med tem že precej na poldan pomaknil, odloči g. predsednik, da se vzamejo dopoldne le še poročila bukvarniških odborov na znanje — kar se zgodi — in preloži potem nadaljevanje do 2. ure popoldan.

(Konec sledi.)

Iz Ljubljane, 12. dne septembra 1884. (Društvo v pomoč učiteljem, njihovim udovam in sirotam na Kranjskem) zborovalo je predvčeraj ob 9. uri v telovadnici mestne šole na Cojzovi cesti, v navzočnosti 30 članov. Predsednik društva gosp. prošt dr. Jarc naglašal je v svojem govoru, da je stanje društva tudi preteklo leto bilo ugodno in da se je denarno stanje zdatno izboljšalo, kajti nakupilo se je osem državnih obligacij po 100 gld. v normalni vrednosti 913 gld., društveno premoženje iznaša 31. dnem t. m. 44.042 gld. 55 kr. Neutrudljivo in požrtvovalno delujoči tajnik in blagajnik gosp. Matej Močnik poročal je o denarnem stanju. Dohodkov je bilo pretečeno leto 2477 gld. 94 kr., stroškov pa 2227 gld. 3 kr. Mej stroški je tudi svota za nakup obligacij, to je 658 gld. 76 kr. in cesarjevo darilo v znesku 100 gld., ki se je razdelilo mej dva učitelja in dve učiteljici. Udovam in sirotam se je izplačalo 1464 gld. 77 kr. Nekaterim udom se dovolijo podpore in posojila tako tudi nekaterim učiteljskim udovam. Po nasvetu šolskega vodja g. Praprotnika izreče zbor gorko zahvalo za uspešno poslovanje g. predsedniku dru. Jarcu in tajniku in blagajniku g. Močniku, katera sta bila per acclamationem zopet izvoljena. V odbor so bili izvoljeni gg: Janez Borštnik, Jernej Čenčič, France Govekar, Andrej Praprotnik, France Praprotnik, Simon Punčah in Ivan Tomšič. Za pregledovalce društvenih računov gg. And. Žumer, Leopold Belar in Srečko Stegnar. S. N.

Novice in razne stvari.

[Presvitli cesar] podaril je občini Petrova vas 300 gld., občini Donnersbach (okraj Irdning) tudi 300 fl., občini v Dobličah pa 200 gld., za šolske namene iz svoje zasebne kase.

[Rajmund Pirker †.] V ponedeljek 22. dne t. m. zjutraj umrl je v Ljubljani po daljšem in mučnem trpljenju gosp. Rajmund Pirker, c. kr. dež. šolski nadzornik. Pokojni je bil stoprav 56 let star ter je v svoji zadnji funkciji služboval od leta 1872.

[Cerkveni orglavee na deželi.] Tega, od mnogih mladih orglaveev dolgo in gotovo tudi težko pričakanega dela gosp. Karola Tribnika je I. zvezek zagledal ravno kar beli dan. Ta zvezek, kateri je po zunanji obliki kaj lep, obseže 118 različnih cerkvenih napevov „za nedelje, praznike in nekatere godove med letom“, in bode mladim pa tudi starejšim orglavcem brezdvajbeno dobro služil. Naj si ga le prav pridno naroče. Cena mu je 2 gld.; dobi se pa pri izdajatelju in založniku g. Karolu Tribnik-u, kaplan na Teharjih, pošta: Storo.

[C. kr. učiteljem na rudarski šoli v Idriji] je, kakor poroča „Laib. Ztg.“, c. kr. poljedeljsko ministerstvo plače zdatno zvišalo.

[Novo moško učiteljišče v Ljubljani] se bode 4. dan oktobra t. l. slovesno vodstvu izročilo, poduk pa se menda še le 14. ali 15. oktobra prične.

[Število učiteljskega osebja.] Na štajerskih javnih šolah je v preteklem šolskem letu v 1581 razredih in 56 paralelnih oddelkih delovalo: 3 ravnateljji, 399 nadučiteljev, 546 učiteljev, 320 podučiteljev in 72 pomožnih učiteljev; dalje 5 nadučiteljic, 45 učiteljic, 242 podučiteljic in 18 pomožnih učiteljic, skupaj 1650 učiteljskih oseb — za 59 več od lani.

[Kijevska universa] doživela je svojo petdesetletnico. Ob tej priložnosti imenovala je v oigled njegove književne delavnosti kneza Nikito svojim častnim članom.

[Nihilizem v ruskih šolah.] Ruska vlada pripozná v službenem listu naučnega ministra, da se je v preteklem letu na 13 gimnazijah, 1 progimnaziji in 10 realkah pokazal „več ali manj pogubonosen vpliv prevratne propagande.“ Po tem poročilu se sodi, kako se je nihilizem že vkoreninil na ruskih srednjih šolah, in kako žalostno prihodnost obeta sedanja ruska mladina. Da je rana v resnici velika, potrjuje tudi grožnja naučnega ministra, ki opominja vodje, nadzornike in učitelje na srednjih šolah, naj strogo pazijo na izročeno jim mladino, ker bi bili, ako bi se na kaki šoli razširilo prevratno mišljenje, dotični učenci odgovorni za to.

Naznanilo. Kandidatje, ki so se pri gradčki komisiji k preiskušnji za učiteljsko sposobnost oglasili, pa svojih dotičnih prošenj nazaj ne dobó, smatrajo se naj sprejetim za dotični izpit.

Vabilo. Ptujsko učiteljsko društvo bo 1. oktobra ob 11. uri dopoldne zborovalo v okoliški šoli sé sledečim vzporedom: 1. Zapisnik. 2. Dopisi. 3. Opravila v šolskem vrtu v jeseni. Pred. g. Kavklar. 4. Nasveti. K obilnej udeležbi vabi
odbor.

Spremembe pri učiteljstvu.

Na Štajerskem. Gospod Leopold Korže, učitelj v Ribnici postal je nadučitelj na tej šoli. — Gospod Janez Smolnikar, začasni učitelj v Zavodni postal je na tej šoli definitiven. — Gospod Martin Runove, začasni učitelj v Razborju (Slovengradec) dobil je podučiteljsko službo v Slovengradu in gospodična Adele Mahnič postala je def. podučiteljica pri sv. Vidu na ptujskem polju. — Gosp. Vinko Vauda, podučitelj pri sv. Benediktu v sl. g. pride na okoliško šolo v Ptuj; ravno tukaj sta nameščena kot zač. podučitelja še tudi učit. pripravnik iz Maribora, gg. Fran Ferline in Fran Zopf. — Učit. priprav. g. Anton Sivka pride kot podučitelj v Haidin, g. Anton Herzog pa v Verzej. — Gospdč. Marija Kral poduč. pri Mali nedelji gre v Jivnico. — Supl. g. Jož. Sterniša je prestavljen iz Verzeja v Cezanjovce.

Na Kranjskem. Gdč. Julijana Guljo učiteljica v Dovskem dobila je drugo učiteljsko službo na dvorazrednici v Oblaku. — Na II. učit. službo na 3razrednici v Planini pride kot stalni učitelj g. Jakob Žebret. — G. Josip Žirovnik def. učitelj v Cerknici imenovan je stalnim učiteljem na 4veterorazrednici v Begunjah, g. Anton Funtek v Šmartnem pri Litiji pa stalnim učiteljem na 4veterorazrednici v Šent-Vidu. — Na dalje so za stalno potrjeni na svojih bivališčih kot učitelji oziroma učiteljica: gg. Karol Weber v Hoterdišču in Jože Bizil v Gorenjem Tuhinju ter gdč.: Frančiška Suppan v Dolenjem Logatecu. — II. učiteljsko službo na trirazrednici v Šent-Vidu nad Ljubljano dobil je gosp. Jos. Bregar, učitelj v Velesovem. — G. Anton Jereb, učitelj v Tunjicah, dobil jo učiteljsko službo v Dovskem. — Na II. učiteljsko službo v Srednji Vasi v Bohinji pride zač. g. Aleks. Lunaček, izpr. učit. kandidat. — G. Anton Vrančič, začasni učitelj v Metliki, pride začasno v Zagradec. — Gdč. Leticija Ahčin, zač. učiteljica na Igu, gre zač. v Preserje, na Ig pa pride začasno gdč. Frančiška Wrus iz Vinice.